

Proč slavíme Velikonoce?

Říká se, že po ovoci se pozná, co je dobré. Jaké je ovoce pašijí? Ovocem Ježíšovy smrti je náš život, ovocem Ježíšova trápení je naše radost, ovocem Ježíšova osamění na kříži je naše společenství kolem stolu večeřadla. To je smysl pašijí. Pojdme za něj poděkovat.

Bohoslužby Svatého týdne

21. 4. Zelený čtvrtek

v 18.00 hodin v Zátoru

22. 4. Velký pátek

v 17.30 křížová cesta v Lichnově

v 18 hodin velkopáteční obřady v Lichnově
(V tento den nikde na světě nejsou mše.)

23. 4. Bílá sobota

v 18.00 hodin v Zátoru

(Vezměte s sebou svíce.)

24. 4. Boží hod velikonoční

největší svátek církevního roku

v 11.00 hodin v Zátoru,

posvěcení velikonočních pokrmů,
sbírka na kněžský seminář

25. 4. Velikonoční pondělí

v 11.00 hodin v Zátoru

Lidové zvyky pašijového týdne

Škaredá, Sazometná středa

Hospodyně uklízely, smýčily novým koštětem, aby vyhnaly všechny nečistoty. Také vymetaly komíny, aby při velkém vaření a pečení dobře táhla kamna. Proto se jí někdy říká středa Sazometná. Škaredá je nazývána proto, že ten den zradil Jidáš Ježíše. Mezi dětmi byla v oblíbená hra na honění Jidáše. V kostele se sešli chlapci s dřevěnými drkačkami, klapačkami, řehtačkami či chřestačkami. Po skončení mše vyběhl první z kostela a volal: „Já jsem Jidáš!“ A ostatní běželi za ním. Přitom dělali klapačkami velký hluk.

Zelený čtvrtek

Býval dnem přísného půstu. Jedlo se jen jedno jídlo, syté, bez masa, ale se spoustou bylinek, nebo aspoň se zelím. Pekly se jidáše a drobné pečivo z kynutého těsta. Lidé si jidáše, točenky a ptáčky mazali medem, který je měl ochránit před hadím uštknutím a žihadly vos a sršňů. Oblíbeným zvykem bylo omýt se časně ráno, po první modlitbě, ranní rosou pro dobré zdraví po celý rok. Totéž platilo o čerstvých zelených rostlinkách. Hospodyně trhaly zelené byliny (popenec, plicník, divokou pažitku, česnaček, potočnici), ale hlavně mladé kopřivy. Ty přidávaly do nádivky a vařily z nich špenát.

Lidové zvyky pašijového týdne

Jedna z pověr říká, že co zasejeme na Zelený čtvrtek, dobře vzejde. Pracovat ale máme jen dopoledne, odpoledne patří odpočinku.

Na Zelený čtvrtek také odlétají zvony do Říma a nahradí je chlapci klepáči.

Velký pátek

Ráno, ještě než vyšlo slunce, se i s dětmi umyli v potoční vodě a chystali se k modlitbám. Modlili se venku pod stromem nebo na blízkém vršku. Ráno také praštil hospodář třikrát sekerou do každého prahu v chalupě, aby zahnal čarodějnice a zlé síly. Řada pověr se zabývala ochranou domu, lidí a zvířat před zlými bytostmi, ale dělaly se jen nejnужnější práce kolem zvířectva. Nesmělo se orat, ani kopat nebo rýt do země. Celý den byl ve znamení přísného půstu, hospodyně vařily až večer. Se soumrakem nadešla noc plná magie a kouzel. Podle pověstí se otevírala zem, pukaly skály a vydávaly se poklady. Vodníci vylézali z vody a proháněli se kolem rybníků na koních. A také se na chvíli mohl otevřít Blaník.

Bílá sobota

Bílou sobotou končí čtyřicetidenní půst a vrcholí přípravy na Boží hod velikonoční. Hlavně hospodyně měly napilno. Uhasily v kamnech oheň a odcházely na pálení Jidáše. V některých vesnicích si každá přinesla své polínko a přidala je na hraničku dříví před kostelem. Při návratu z kostela si vzaly oharky z ohniště, odnesly je domů a jimi zapálily nový oheň v kamnech. Popel z posvěceného ohniště lidé házeli na louky, Jidášovy uhlíky dávali za trámy, aby chránily dům před ohněm, a do sklepa, aby se v něm nedržely žáby. V domech se zametalo novým koštětem proti blechám. Zvonilo se klíči v kapse, aby se zahrnala jedovatá havěť hadi, štíři, brouci. Vpodvečer se konalo Vzkříšení, slavnostní mše. Zvony se vracejí z Říma a vyzvánějí. Bílá se jmenuje proto, že v ten den pokřtění lidé oblékají bílá roucha. Na Bílou sobotu dostávali praktické a potřebné dárky, střevice, punčochy, pletený svetr nebo sukni.

Boží hod velikonoční

Vrchol svátků. Už od rána probíhaly přípravy na slavnostní mši. Hospodyně chystaly do košíků vejce, beránky, mazance, maso. Nechyběl ani chléb a víno. V kostele položily jídlo před oltář a kněz je posvětil. Na mši se všichni oblékli do nejlepších šatů. Dodnes o některém oblečení říkáme, že je božihodové. Po mši šli chlapi do hospody a ženy spěchaly chystat slavnostní oběd. Většinou silnou polévku s domácími nudlemi nebo svítkem s kousky masa a natí z mladé pažitky a petrželky. Následovalo pečené

jehněčí maso, nadívaná holoubata a jiné dobroty. Samozřejmě pekáč nádivky, ke kávě beránek, mazanec a sladké pečivo. Kluci si odpoledne začínali chystat vrbové proutky na pomlázky.

Velikonoční pondělí

Mnoho starých zvyků upadlo v zapomnění, ale vyšlehat v pondělí ráno děvčata, maminky a babičky, to asi nikdy nezanikne. Naši předkové věřili, že do žen ze zeleného proutku vstoupí mladická síla, omladí je a ozdraví. Proto také hospodář vyšlehal i zvířata ve stájích. Na oplátku dávala děvčata koledníkům kraslice.

Už ve 12. století bylo zavedeno do církevní liturgie velikonoční svěcení vajec. Kraslice přetrvala do naší doby jako symbol Velikonoc, jako dar vyjadřující úctu, lásku rodinnou a příbuzenskou sounáležitost. Při odkrývání slovanských pohřebišť z 9.-12. století se našla vedle skořápek hliněná glazovaná i kamenná vejce. Kraslice, název který vznikl ze staročeského výrazu „krásiti“ tedy okrašlovati má kořeny ve významu „krásný“ červený. Na Moravě se naopak používal výraz „malované vajíčko“.

Nákladně dekorovaná vejce a jejich imitace rozdávali panovníci členům dvorské družiny. Písemné zmínky o zvyku mrskání žen a dívek dlouhými čerstvými pruty, za něž muži dostávají od děvčat velikonoční vejce, pocházejí ze 17. století. Tradičně byla dávana plná vejce ve vyšivaném šátku.

Nejpěkněji zdobená vejce se ponechávala doma a zdobila interiér světnice. Výfuky se zavěšovaly na stropní trám, do okna či na sošky světců. Na Valašsku a Slovácku se kladla vejce mezi vzácnosti na kostn. Zavěšování kraslic ve světnicích mělo původně zřejmě ochranný smysl, později upomínkový a dekorativní význam.

Během minulého století se význam malovaného vejce oslabil. Zvýšil se podíl věcí komerčních, navazujících tvarově na tradiční i novodobé symboly Velikonoc (perníková, cukrová, čokoládová vejce, figurky zajíčků a slepic). Funkci dárků mají nově rovněž různobarevné stuhy, jež děvčata přivazují na pletenou žílu.

Jak se slaví Velikonoce ve světě?

Velká Británie: V Anglii chodí děti dům od domu a koledují o velikonoční vajíčka. Kromě slepičích a křepelčích zahrnuje velikonoční nabídka i vejce krocaní, bažantí, a dokonce i pštrosí. Nejvíce se ovšem objevují vajíčka čokoládová.

Příchod Velikonoc ohlašuje masopustní úterý, které je spíše známé jako palačinkový den. Nikdo přesně neví, proč jsou s tímto dnem spjaty právě palačinky. Snad proto, aby se snědly všechny zbytky potravin v domácnosti. Zbytky tuku, másla a vajec. Tedy jídel o nadcházejícím přísném půstu zakázaných.

Co se týče samotných velikonočních tradic, malování velikonočních vajíček a kraslic není v Anglii vůbec rozšířeno. Vajíčka kupují, a to jen vajíčka čokoládová. Ta nosí zajíc, beránka neznají. Zajíc navíc poschová čokoládová vajíčka po domě či na zahradě a pak se na ně pořádá velký hon.

Ten, kdo čokoládové vajíčko najde, může si ho hned sníst, takže kdo víc najde, ten také víc sní. Anglické školy udržují velikonoční tradici velikonočních klobouků, které by se měly především nosit na nedělní bohoslužbu. Pořádají soutěže o nejkrásnější velikonoční klobouk. Pomlázku v Británii neznají a když se o ní mluví, tak to vyvolá spíše pohoršení a komentáře o násilí a o barbarech. Málokdo ví, že ženy druhé pondělí po Velikonocích posadí své muže na židli, přiváží je a žádají výkupné v podobě peněz. Muži jim to hned druhý den oplatí, avšak výkupné už nejsou peníze, ale polibek. Takže to ženám vyjde laciněji. Ve Velké Británii o Velikonocích otevírají muzea, historické památky, zámky, hrady a zahrady.

Austrálie: Jediným dnem, kdy jsou všechny obchody v Austrálii zavřené, je Velký pátek. V den Velikonoc hledají děti v zahradách schovaná vajíčka, která jim nadělil velikonoční zajíček.

Bulharsko: Den nebo dva před Velikonocemi křesťanské rodiny posílají bochník chleba a 10 - 15 vajec obarvených na červeno svým tureckým přátelům, kteří tento dar považují za čest. Posel, který ho předává, je tradičně obdarován malou peněžní částkou.

Francie: Ve Francii zvou kostelní zvony každý den v roce věřící ke mši. Výjimkou jsou Velikonoce, kdy od Zeleného čtvrtku do Bílé soboty oněmí. Říká se, že odletěly do Říma, aby tam byly požehnány a zpátky se vrátily s vajíčky a sladkostmi pro hodné děti. A když letí nad Francií, všechny ty dobroty vajíčka, kuřátka, zajíčky k velké radosti dětí popadají dolů. Ty pak odpoledne vyrážejí do zahrad, aby tam poztráčené sladkosti posbíraly.